

гарчати. Власник, щоб більше не надокучати своєму вихованцю, відпускає його. Собака сприймає таку поведінку господаря, як свою перемогу. Щоб домогтися свого, собака щоразу буде гарчати, проявляючи агресію.

Виділяють ще один вид агресії – харчову. Цей вид агресії допомагає відвоювати здобич у конкурентів і вижити в складних природніх умовах. Проживаючи серед людей, невиховані собаки часто охороняють свою їжу від господарів у доволі агресивній формі.

Висновки. Таким чином, агресія – це природня емоція, яка дає можливість тварині вижити в цьому суворому світі. З агресією вашого собаки треба постійно працювати й уміло гасити. Собака має бути хорошим сторожем чи добрим мисливцем, має гратися, радіти, вміти відстояти свої інтереси серед інших собак. Лише агресія ніколи, за жодних обставин не має бути скерована в бік господаря.

OPISTHORCHIS FELINEUS – ПАРАЗИТ ДОМАШНІХ КОТІВ

Прядко М.О.

Науковий керівник: Морозенко Д.В.

Національний фармацевтичний університет, Харків, Україна

mariapryadko77@gmail.com

Актуальність. *Opisthorchis felineus* (котяча або сибірська двуустка) – дрібний паразит ланцетоподібної форми довжиною 8–18 мм і шириною 1,2–2 мм. Розвиток паразита відбувається за участю двох проміжних господарів: молюсків і коропових риб. Перші проміжні господарі – прісноводні молюски бітініїди роду *Codiella* мешкають в пересихаючих мілководних заплавах водойм. Їх зараження відбувається шляхом заковтування яйця *Opisthorchis felineus*, що потрапляють у водойму з фекаліями кінцевих господарів, разом з мулом з дна водойми. У тілі молюска паразит зазнає метаморфозів. Ця стадія розвитку паразита триває упродовж двох місяців. Утворюються в результаті церкарії, які залишають молюска і активно проникають в тіло коропових риб. У тілі риби паразит розташовується в м'язах і підшкірній клітковині. Тут він переходить до наступної стадії розвитку і перетворюється в метацеркарію, який лежить в округлої цисті сірого кольору розміром 0,17–0,21 мм. Личинка усередині дуже рухлива. У звільненого метацеркарія (довжина 0,44–1,36 мм, ширина 0,15–0,30 мм) добре видно дві присоски і ексреторна бульбашка, заповнена чорними гранулами. Через 6 тижнів після зараження риби паразит стає інвазійним, тобто здатним заражати кінцевого господаря. Потенційними носіями личинок *Opisthorchis felineus* є риба родини коропових – ялець, плотва, краснопірка, лящ тощо.

Мета роботи. Проаналізувати біологію *Opisthorchis felineus*, відслідкувавши його цикл розвитку в організмі домашнього кота.

Матеріали і методи. Було проаналізовано спеціальну літературу щодо біології *Opisthorchis felineus*, методів діагностики даної інвазії та лікування хворих на опісторхоз тварин.

Отримані результати. Кінцеві господарі паразитів – кішки (набагато рідше – собаки) заражаються після поїдання інвазованої риби. У шлунку і початковому відділі тонкого кишечника кінцевого господаря метацеркарії звільнюються від цист, після чого проникають через жовчні протоки в жовчний міхур і жовчні ходи печінки. Тут вони через 10–12 днів досягають статевої зрілості і починають відкладати яйця. Яйця паразита, що потрапили на ґрунт, гинуть упродовж 8–10 днів, при потрапленні у воду зберігають життєздатність до року. У тілі кінцевого господаря паразит може жити упродовж 10–20 років. Значних

пошкодженнь стінок жовчних ходів наносять паразити при фіксації й пересуванні. За допомогою присосок вони втягують в порожнину слизову і защемляють її, що призводить до порушення кровообігу, іноді і цілісності тканини. Молоді паразити наносять додаткову травматизацію кутикулярними шипами. Крім того, великі скупчення паразитів, їх яєць і епітелію створюють перешкоди для току жовчі та секрету підшлункової залози, що призводить до уповільнення та іноді взагалі припинення жовчовиділення. Це може стати причиною кістозного розширення жовчних ходів. Провокований паразитом застій жовчі є сприятливою умовою для розвитку інфекції. Інфекційні агенти можуть проникати в жовчні шляхи з кишечника, чому сприяє заселення верхніх його відділів бактеріями в результаті ахілії, яка часто розвивається за опісторхозу. Крім того, при повторних заражених *Opisthorchis felineus* молоді паразити, проникаючи через загальний жовчний прохід в жовчні шляхи, заносять в них інфекцію. Нарешті, інфекційний агент може потрапляти в жовчні шляхи й гематогенним шляхом. В результаті описаних процесів за опісторхозу іноді спостерігаються гнійні холангіти.

Продукти обміну речовин паразитів, що виділяються безпосередньо в організм господаря, викликають його сенсibiliзацію і розвиток алергії, а також у котів це може спричинити розвитку онкологічних процесів в жовчних протоках. Отже, за відсутності лікування тривале захворювання опісторхоз може призвести до виникнення холангіокарциноми, що пов'язано з мутагенним ефектом збудника, його здатністю викликати проліферацію епітелію жовчних протоків і овальних клітин.

Клінічні симптоми опісторхозу у котів проявляються поступово. Після інкубаційного періоду, який триває від 5 до 21 дня, у тварин підвищується температура, проявляється загальна слабкість, виникає еозинофілія. При тяжкому перебігу хвороби у котів можуть виникнути лихоманка, жовтяниця, гепатоспленомегалія. Також можуть виникати блювання, діарея, запори, випадання шерсті, асцит. Через деякий час стан тварини поліпшується, хвороба з гострої стадії переходить в хронічну і проявляється дискінезією жовчних шляхів, хронічним холангіохолециститом та хронічним панкреатитом. Продукти обміну речовин *Opisthorchis felineus* здатні сенсibiliзувати організм господаря з розвитком в подальшому алергії. Діагноз встановлюється на підставі виявлення яєць *Opisthorchis felineus* в фекаліях. Для лікування котів використовується празиквантел.

Висновки. Таким чином, оскільки домашні кішки виграють важливу роль в поширенні захворювання, то в цілях профілактики в осередках опісторхозу необхідно годувати їх тільки ретельно провареної рибою, або застосовувати в харчуванні тварин лише комерційні дієти.

ЛІКАРСЬКІ РОСЛИНИ, ЩО ВИКОРИСТОВУЮТЬСЯ ПРИ КОНТРОЛІ НАРОДЖУВАНOSTІ ТА РЕПРОДУКТОЛОГІЇ СОБАК

Рижій М.М., Філатова О.В.

Національний фармацевтичний університет, Харків, Україна

ryzhiymary@gmail.com

Актуальність. Проблеми контролю розмноження та репродуктології собак сучасна ветеринарія не може вирішити без оперативного втручання, синтетичних гормонів, стероїдів та інших штучних препаратів. Проте лікування значної кількості супутніх станів та симптомів краще проводити натуральними лікарськими засобами, використання яких зараз досить обмежено.